Gemeente Amsterdam

Waterlandplein

Concept VO

Juni 2026

Waterlandplein: Huidige situatie

Waterlandplein: Huidige situatie

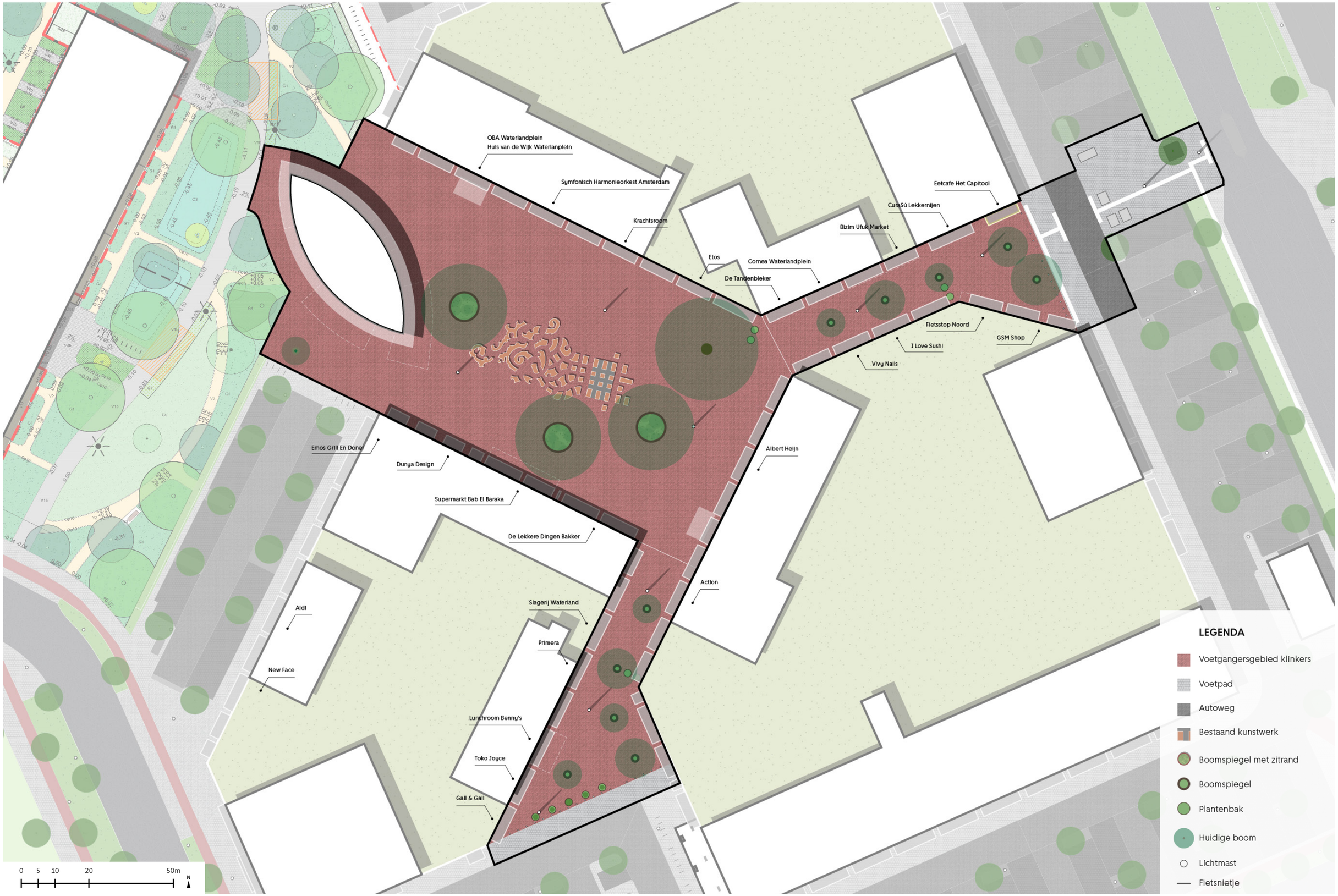

Waterlandplein: Concept VO

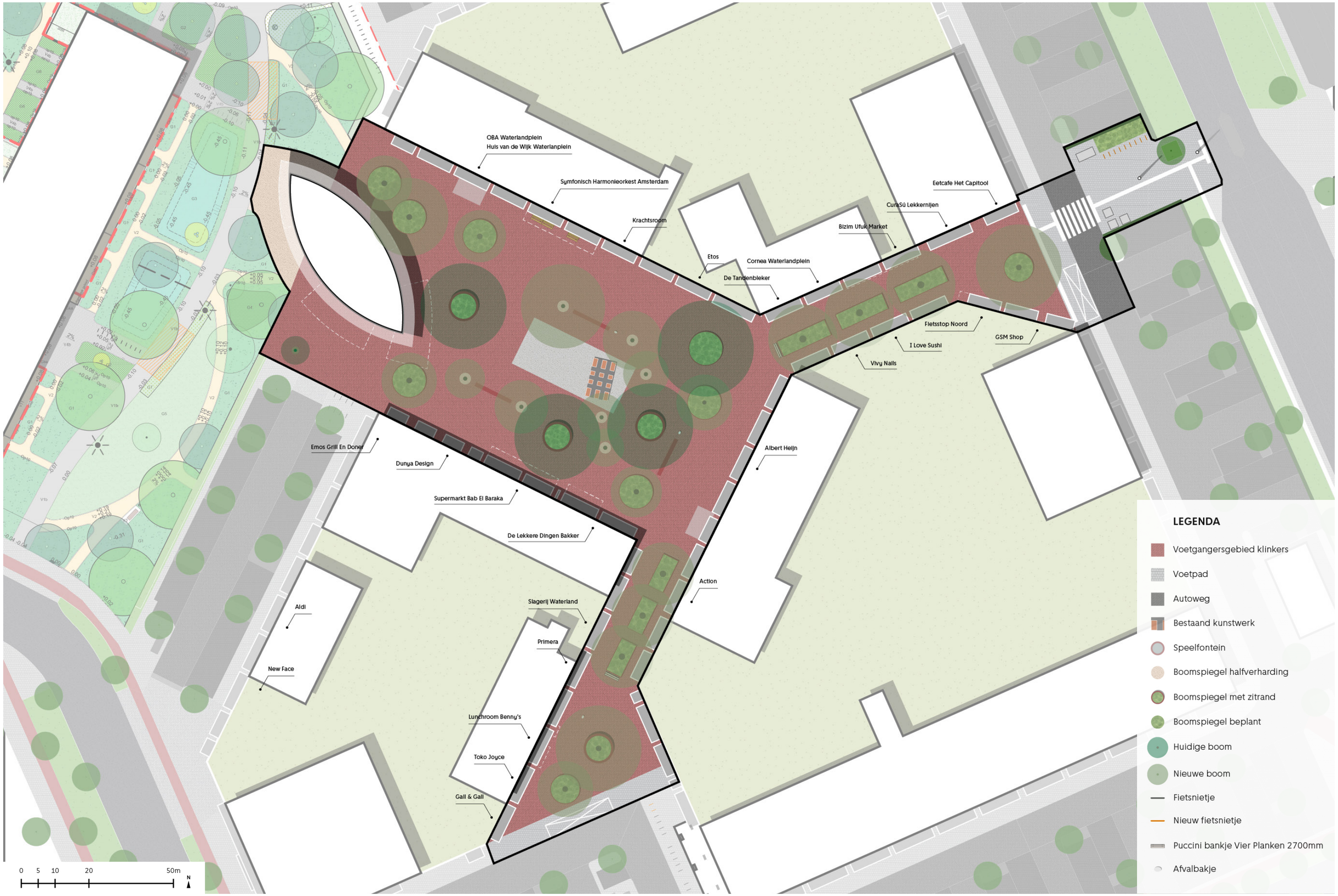

Waterlandplein: Concept VO - matenplan

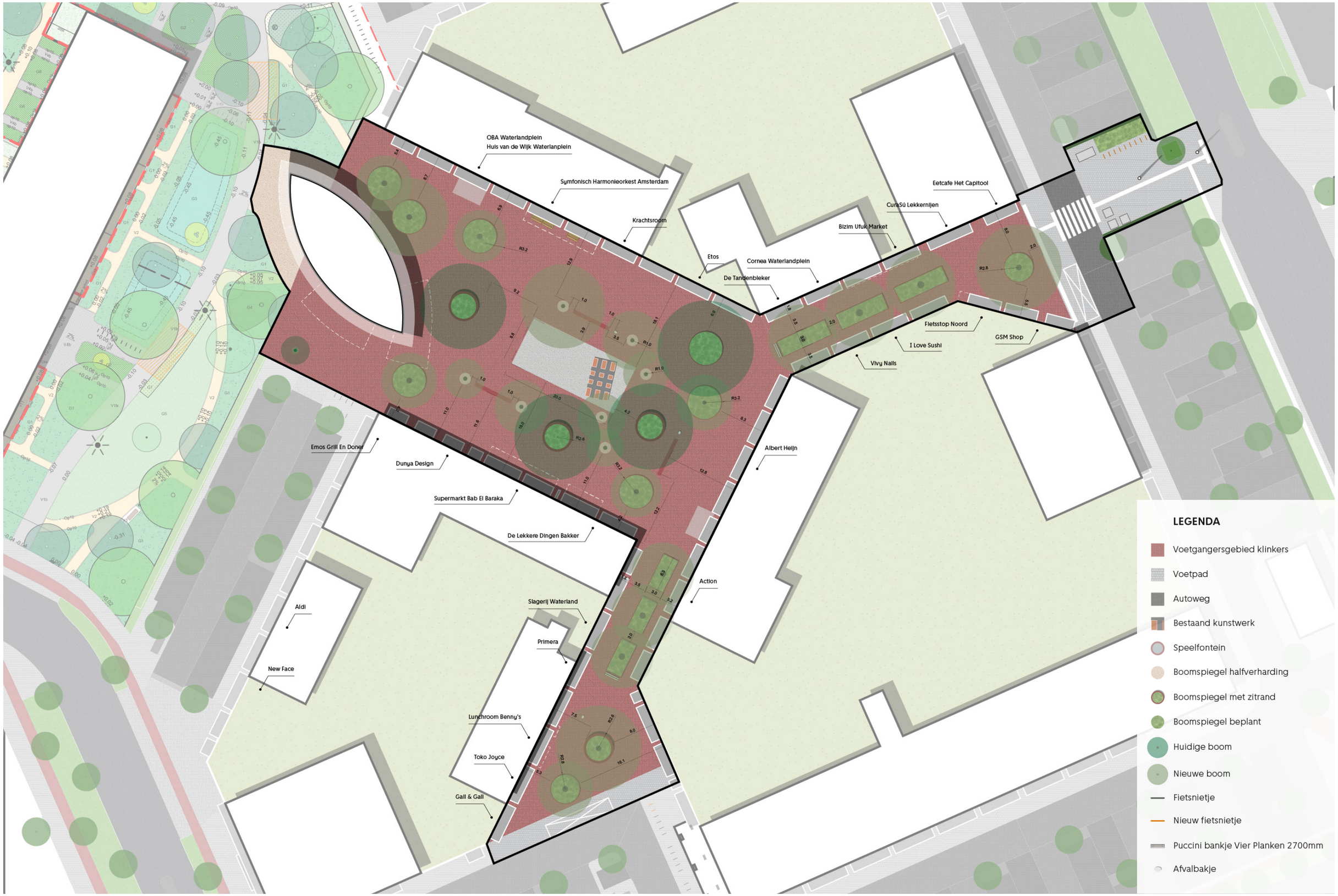

Waterlandplein: Concept VO

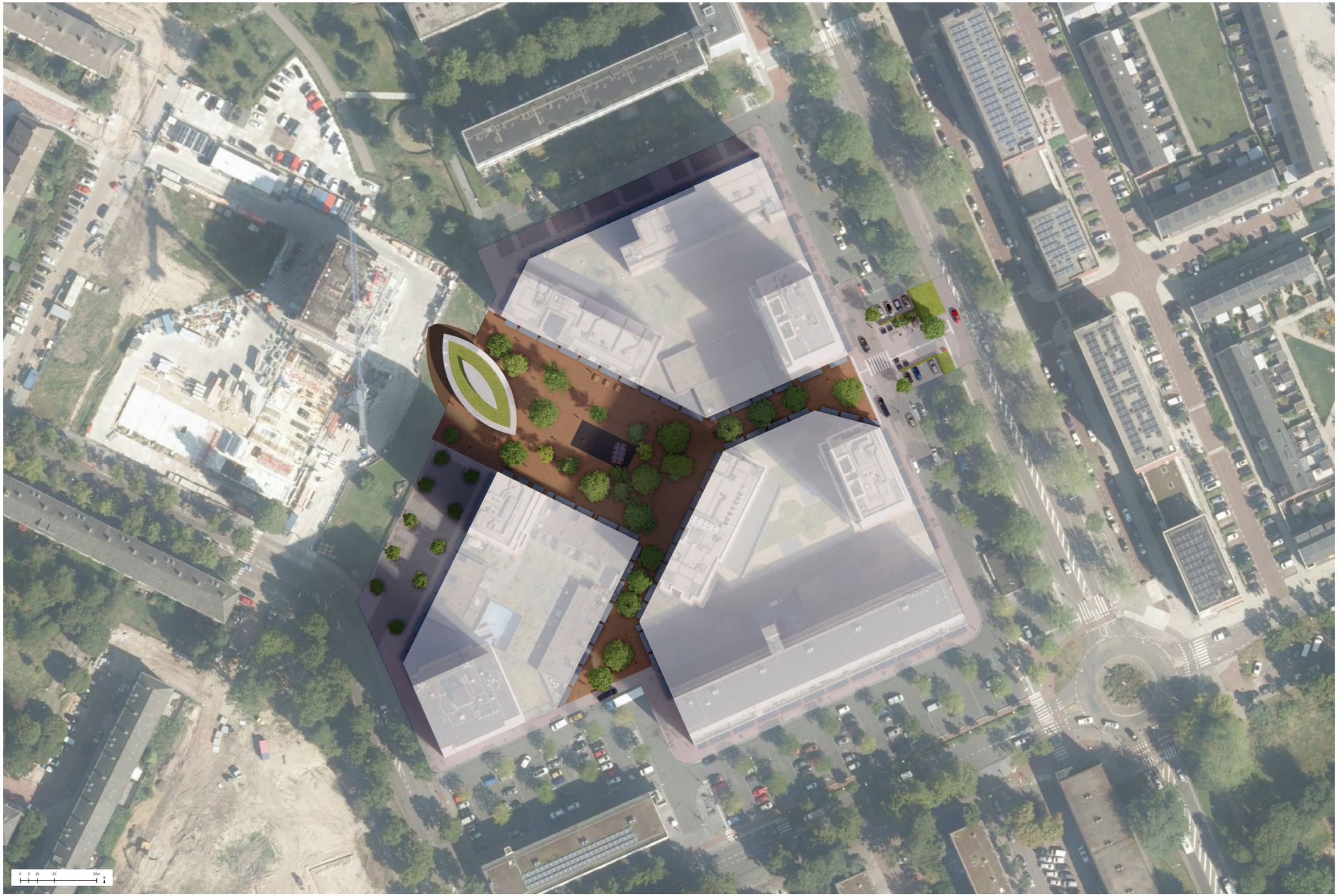

Waterlandplein: Concept VO

Waterlandplein: Concept VO - groenblauwe infrastructuur

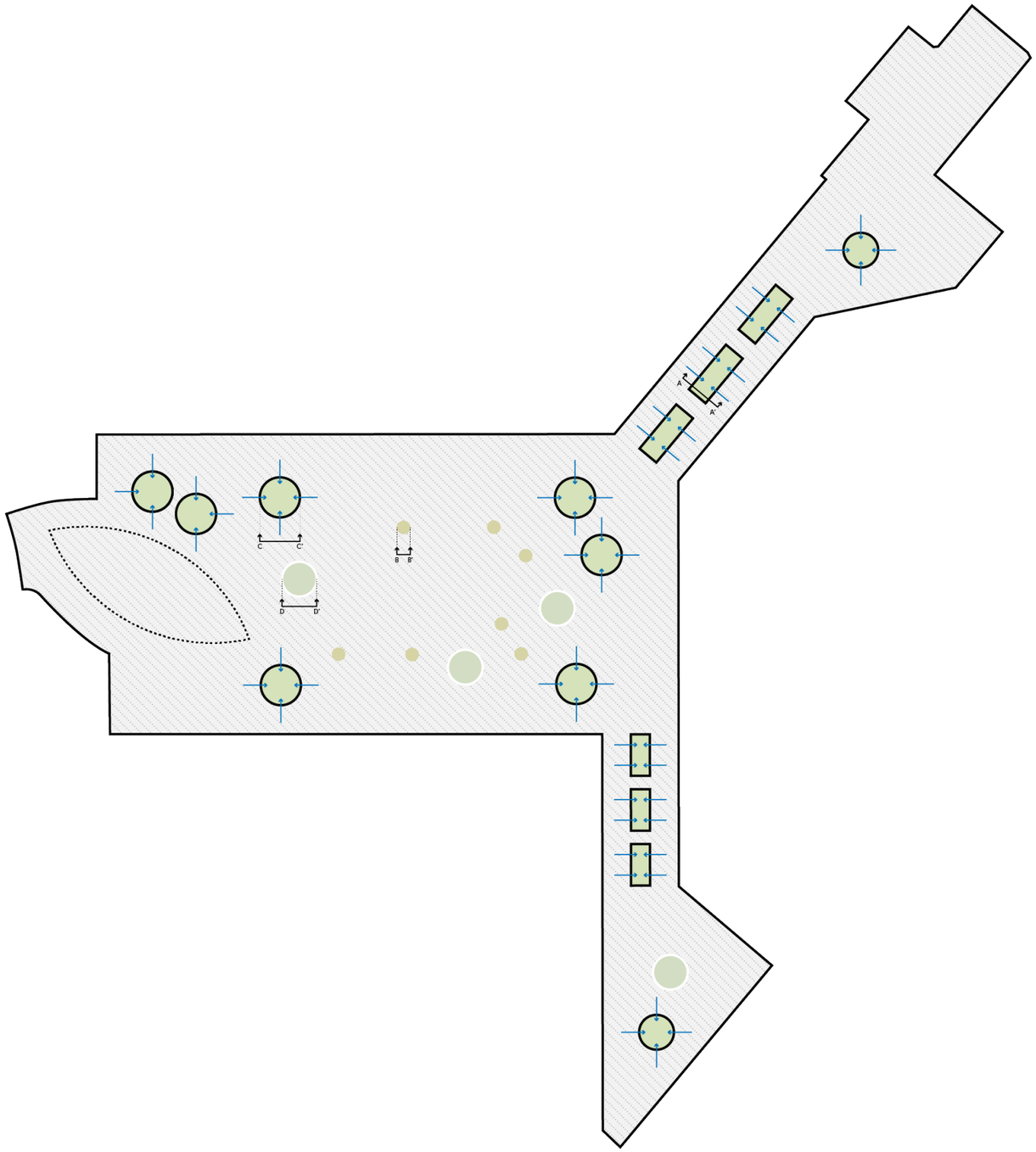

Regenwaterinlaat in groenvakken

Opgave
Het Waterlandplein is, na het Buikslotermeerplein, het grootste winkelplein van Amsterdam-Noord. Het plein vervult een belangrijke rol als buurtcentrum: het biedt ruimte aan voorzieningen, functies, maatschappelijke initiatieven en ontmoeting. Het is nu al een drukbezocht en intensief gebruikt plein, en door de ontwikkelingen in de omgeving zal die druk de komende jaren verder toenemen.

Het aanwezige kunstwerk werd in de praktijk vaak gebruikt als speelobject, hoewel het daar niet voor bedoeld of op ingericht is. Om de veiligheid van bezoekende en buurt kinderen te waarborgen, wordt het kunstwerk, op het podium na, verwijderd. Daarnaast kent het plein een aanzienlijk windprobleem, wat de verblijfskwaliteit vermindert. De opgave richt zich op het creëren van een groener plein met een hogere verblijfskwaliteit, inclusief de toevoeging van een waterelement.

Plantvakken
Vergroening vormt een belangrijk onderdeel van de opgave voor het Waterlandplein. Het intensieve gebruik van het plein vraagt om een robuuste en goed beheerbare inrichting, passend bij zowel het dagelijks gebruik als het onderhoud. Door de combinatie van intensief gebruik door ondernemers, bewoners en bezoekers en de aanwezige windhinder vormt zwerfafval een belangrijk aandachtspunt. Om te voorkomen dat afval in de beplanting terechtkomt, waar het moeilijker te verwijderen is, en om betreding van de plantvakken te beperken, worden de plantvakken voorzien van een gemetselde opstaande rand. In deze randen worden openingen opgenomen, zodat regenwater vanuit de verharding kan afstromen naar de plantvakken en het groen tevens een waterbergende functie krijgt. In tegenstelling tot de bestaande situatie, met verhoogde ronde plantvakken en zitranden, wordt het nieuwe groen op maaiveldniveau aangebracht. De gemetselde rand functioneert daarbij uitsluitend als begrenzing van het plantvak en niet als zitelement.

Bestaande bomen
De bestaande grote platanen — drie in verhoogde plantvakken met zitrand en één in de verharding van het centrale plein — blijven behouden. De drie platanen in de verhoogde plantvakken blijven in hun huidige vorm gehandhaafd. De plataan in de verharding wordt opgenomen in een nieuw groenvak. Daarnaast worden op het centrale plein circa dertien nieuwe bomen toegevoegd.

In de winkelstraten zijn de bestaande bomen klein van formaat en bovendien niet meer in goede staat. Onderzocht wordt of deze bomen verplant kunnen worden naar een andere locatie, waar zij beter tot hun recht komen. Op deze plek worden zij vervangen door bomen die kunnen uitgroeien tot een groter eindbeeld en goed gedijen onder deze omstandigheden, zoals lindes. Soorten als linde ontwikkelen een vollere kroon en leveren daardoor op termijn meer schaduw en een sterkere bijdrage aan het beperken van de windhinder.

De nieuwe bomen in de winkelstraten worden opgenomen in groenvakken, eveneens voorzien van een lage gemetselde rand. Op twee locaties, aan de uiteinden van deze groenvakken, worden zitbanken met armleuningen toegevoegd. Deze banken vormen, naast de bestaande gemetselde zitranden en de nieuwe gemetselde banken, een waardevolle aanvulling voor oudere bezoekers en mensen met een functiebeperking, doordat zij het zitten en opstaan vergemakkelijken.

Wind
Uit eerder windonderzoek blijkt dat de toevoeging van meer bomen, met variatie in kroonbreedte, kroondichtheid en hoogte, in combinatie met heesterbeplanting, de meest effectieve maatregel is om de windhinder op het plein te beperken. Deze uitkomst is daarom leidend geweest voor het nieuwe beplantingsconcept. Verspreid over het plein worden grote ronde plantvakken met een inwendige diameter van zes meter toegevoegd, waarin bomen met uiteenlopende kroonvormen en hoogtes worden gecombineerd met een diverse heesterlaag.

Verblijfskwaliteit
De positionering van deze plantvakken, in combinatie met de gemetselde zitranden, zorgt centraal op het plein voor meer luwte. Dit versterkt de verblijfskwaliteit en draagt er tevens aan bij dat fietsers zich minder gemakkelijk door het hart van het plein bewegen. Daarnaast worden de bestaande fietsenrekken op het plein verwijderd en toegevoegd aan de fietsparkeervoorzieningen aan de randen van het plein. Met deze ingrepen wordt de overlast van fietsers op het plein verminderd.

In deze centrale luwtezone wordt tevens het nieuwe waterelement opgenomen. Dit bestaat uit een vlak met een afwijkende verharding, voorzien van bedriegertjes. De verharding wordt zodanig gekozen dat deze ook in natte toestand voldoende stroef en veilig blijft. Het waterelement biedt verkoeling op warme dagen en voegt een extra speel- en gebruikslaag toe voor kinderen uit de buurt en bezoekers van het plein.

Tijdens de participatie is nadrukkelijk aangegeven dat ondernemers en bewoners het belangrijk vinden dat het plein ruimte blijft bieden aan tijdelijk gebruik, zoals markten, braderieën en buurtevenementen. Daarnaast is veelvuldig de wens uitgesproken voor een schaatsbaantje in de winterperiode. In het ontwerp is hier rekening mee gehouden door voldoende vrije en flexibel bruikbare ruimte op het plein te behouden. Het waterelement met bedriegertjes wordt daarbij zodanig ontworpen dat deze plek in de winterperiode tevens ruimte kan bieden aan een tijdelijk schaatsbaantje.

Deze gebruiksruimte bestaat in het ontwerp uit het verharde pleinoppervlak. Op deze intensief gebruikte locatie is gebruiksgroen, zoals gazon of bloemrijk gras, namelijk moeilijk duurzaam in stand te houden. Intensief gebruik zou hier op termijn leiden tot achteruitgang van zowel de kwaliteit van het groen als de ruimtelijke uitstraling, wat afbreuk doet aan de verblijfskwaliteit van het plein. Bovendien voorziet de ligging aan de Groene Zoom al in direct aangrenzende en toegankelijke gebruiksgroenruimte. Het groen op het plein zelf is daarom ingericht als kijk- en beleefgroen en niet als gebruiksgroen.

Groeninrichting
De vergroening van het plein is gericht op meerdere doelen: klimaatadaptatie, het versterken en verbreden van de stedelijke biodiversiteit, het verminderen van de windhinder en het verbeteren van de ruimtelijke- en verblijfskwaliteit. In de beplantingskeuze wordt ingezet op soorten die jaarrond een aantrekkelijk beeld bieden voor mens en dier, met bloesem in het voorjaar, een divers palet aan bladvormen, kleuren en bloei in de zomer, mooie verkleuring in het najaar en een sterk wintersilhouet. Door daarnaast wintergroene beplanting en wintergroene bodembedekkers toe te voegen, behoudt het groen op het plein ook in de winter een aantrekkelijke uitstraling.

De nieuwe bomen, met variatie in soort, kroonvorm en kroonomvang, zorgen bovendien voor een gevarieerd en gelaagd groenbeeld. Dit draagt niet alleen bij aan een rijkere groenbeleving op het plein, maar versterkt ook de ecologische waarde en biodiversiteit van de locatie.

In de huidige situatie is op het plein circa 47 m² groen in volle grond aanwezig, uitsluitend in de vorm van bestaande boombakken met zitrand. In het nieuwe ontwerp wordt hier circa 400 m² groen in volle grond aan toegevoegd. Daarmee levert het ontwerp een substantiële bijdrage aan de vergroening van het plein, zonder dat dit ten koste gaat van de gebruiksmogelijkheden en de routing op het plein.

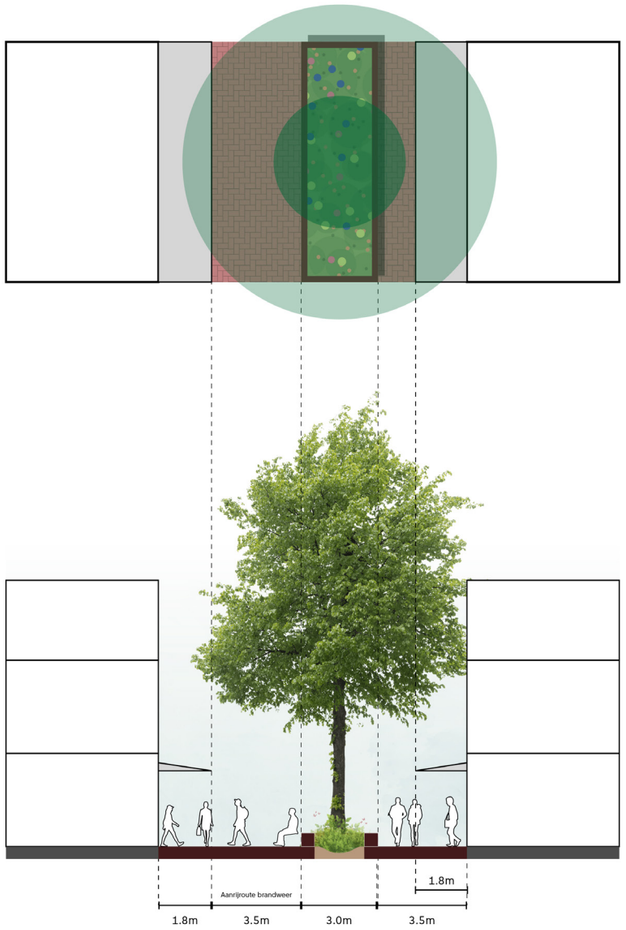

Doorsnede A-A’

Doorsnede B-B’

Doorsnede C-C’

Doorsnede D-D’

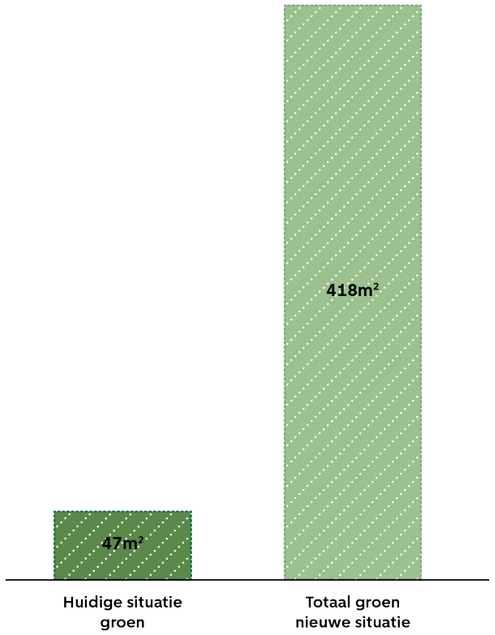

Groenratio:
huidige vs. nieuwe situatie

Waterlandplein: Concept VO - renders

Waterlandplein: Concept VO - renders

Waterlandplein: Concept VO - renders

